İMALAT SANAYİİNDE MALİYET YAPISI VE ÜCRETLER

Mete TÖRÜNER
Gazi Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO : 145

İMALAT SANAYİİNDE MALİYET YAPISI VE ÜCRETLER

Mete TÖRÜNER
Gazi Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO : 145

YORUM *Matbaacılık Tel. : 18 49 88 Ankara*

ÖNSÖZ

1982 Anayasamızın 51. maddesinde belirtildiği gibi, sendikaların görevi, işçilerin ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmektir.

Bu nedenle, hür sendikalar, çalışanların milli gelirden aldıkları payı arttırmak amacıyla milli gelirin daha adil dağılımını savunurlar.

Milli gelir dağılımı konusunu sürekli gündemde tutmak, emeğin aldığı payı diğer unsurların paylarıyla karşılaştırıp aradaki adaletsizliği emeğin lehine düzeltmeğe uğraşmak; hür sendikaların asli görevi olduğu kadar, ülkede sosyal adaleti ve huzuru sağlamanın da gereğidir.

Bu alanda karşılaşılan önemli bir güçlük, işçi ücretlerindeki artışın hayat pahalılığının başlıca sebebi olduğuna dair yanlış inançlardır. İşçi ücretleri arttığı zaman hemen hayatın pahalılanacağından söz edilir, enflasyonla mücadele edilirken hemen işçi ücretleri kurban edilmek istenir.

Oysa işçiler, hayat pahalılığının ve enflasyonun sebebi değil, mağdurudurlar.

Bu tezin isbatı, elinizdeki araştırmada da görüldüğü gibi, maliyet içinde işçi ücretlerinin aslında çok düşük olmasıdır.

Gazi Üniversitesinden değerli Öğretim Görevlisi ve eski DPT uzmanı Sayın Mete Törüner, aylarca süren titiz bir araştırma sonucunda, ülkemizde şimdiye kadar yayınlanmamış pek çok veriyi değerlendirerek, özel sektör imalât sanayiinde maliyet içindeki ücret payının 1982 itibariyle sadece % 11.5 olduğunu meydana çıkarmıştır.

Kaldı ki, zaman zaman çok yükseldiğini bildiğimiz kârlar dikkate alınsa, toplam maliyet içinde emeğin payının daha da azalacağı muhakkaktır.

Sayın Törüner'in araştırmasında, son yıllardaki yüksek faiz politikasının sonucunda, işyerlerinin ağır borç altına girdikleri, hatta 1982 itibariyle borç yükünün toplam ücret fonunu bile aştığı görülmektedir.

Böylece, pahalılıkla mücadele edilirken, perakende kârının yasal olarak % 25 olduğu, faiz yükünün ücretlerin toplamını aştığı bir ortamda, maliyet içinde sadece % 11.5 tan ibaret olan ücretleri suçlamak yerine; kredi, faiz rant, ham madde, enerji, ithal girdileri ve kâr gibi diğer unsurları dikkate almanın şart olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır.

1982 yılına kadar olan süreye ilişkin yeni verileri yorucu gayretlerle toplayan ve değerlendiren Sayın Mete Törüner'e, bu gayretlerinden ötürü teşekkür borçluyuz.

Elinizdeki araştırmanın; enflasyonla mücadele yollarını ve hayatı ucuzlatmanın çarelerini arayanlar için, artık işçi ücretlerinin suçlanmaması ve ücret artışından korkulmaması için yararlı bir rehber olacağına inanıyoruz. Araştırmanın Türk çalışanları için hayırlı olmasını dileriz.

Saygılarımızla,
TÜRK-İŞ İcra Kurulu

İMALAT SANAYİİNDE MALİYET YAPISI

Maliyet genel bir tanımla, bir malın veya hizmetin üretilip tüketlcinin kullanımına sunulmasında yapılan harcamaların bütünüdür. Buna kâr da eklendiğinde mal veya hizmetin maliyet fiyatı oluşur.

Toplam maliyet çeşitli harcama gruplarından meydana gelir. Bunların toplam maliyet içindeki payları fiyatın ortaya çıkışında hangi unsurların ağırlık taşıdığı konusunda bilgi verir. Mal ve hizmetin fiyatındaki artış toplam maliyet içindeki harcama gruplarına yapılan ödemelerin payına göre belirlenmiş olur.

Maliyet yapısı mal veya hizmetin niteliği, üretiminde kullanılan teknoloji, işletmenin büyüklüğü ile yakından ilintilidir. Genellikle ileri teknolojinin kullanıldığı, işletme hacmının büyük olduğu üretim birimlerinde ücret ödemelerinin payı toplam maliyetler içinde düşük olurken geleneksel teknolojiyle üretim yapan küçük işletmelerde ücretin payı yüksek olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı imalat sanayii ve alt-sektörlerinde kamu ve özel kesim dikkate alınarak 1970-1981 yılları arasında maliyet yapısının nasıl bir değişme gösterdiğini incelemektir. Birinci kısımda ücret ödemelerinin toplam maliyetler içindeki payı ve bundaki değişmeler ele alınmıştır. İkinci kısımda toplam maliyetlerin yapısı özel imalat sanayiinde kredi kullanım maliyetleri de dikkate alınarak hesaplanmaya çalışılmıştır.

Tüm imalat sanayii ve alt-sektörlerinde kamu ve özel kesime göre ücret ve maliyetler Devlet İstatistik Enstitüsünün Yıllık İmalat Sanayii Anketleri sonuçlarından yararlanarak hesaplanmıştır. Toplam maliyetler ücret ödemelerine ara mallara yapılan harcamalar eklenerek bulunmuştur.

Ücret ödemeleri maaş, ücret, gündelik ve bunlar gibi yapılan ödemelerin gelir vergisi, emeklilik, sosyal sigorta gibi keseneklerden önce bordrolarda görülen brüt değerdir. Ödenen fazla çalışma, ikramiye, prim, tazminat ve ayni yardımlar bu değerin içinde, işverenin sosyal sigorta ve emeklilik prim katkıları dışındadır. Diğer bir ifadeyle işverenin ücretliler için ödediği prim ve benzeri ödemeler dışında ücretlilere ödenen çıplak ve giydirilmiş ücretlerle ücretlilerin ödediği emeklilik, sigorta ve benzeri keseneklerle gelir vergisi ücret ödemelerinin içindedir.

Diğer yandan ara girdiler için yapılan harcamalar üretimin ortaya çıkabilmesinde satın veya devir yoluyla alınan mal ve hizmetlerin toplamıdır. Yılbaşı hammadde, yakıt, ambalaj malzemesi gibi ara malların stok değeri ile satın alınan elektrik enerjisi toplamından yıl sonu hammadde ve ara malı stok değerlerinin çıkarılmasından sonra bulunan değerlerin toplamından elde edilmektedir.

I — Tüm İmalat Sanayiinde Ücret ve Maliyetler

Kamu ve özel sektördeki gelişimlerin karışımı olarak tüm imalat sanayiinde maliyetler içindeki ücretlerin payı 1973 yılında yüzde 14.47'den 1974 yılında birmiktar azalarak yüzde 13.70 olmuştur. 1975 yılında yükselmeğe başlayan 1976 yılında yüzde 15.72, 1977 yılında yüzde 17.29, 1978 yılında dönemin en yüksek değeri olan 19.58'e ulaşmıştır. Bu yıldan sonra ücret payı azalarak 1979 yılında yüzde 18.62, 1980 yılında yüzde 15.64, 1981 yılında dönemin başlangıç yılının da altında kalacak biçimde yüzde 13.88'e inmiştir.

1973 yılında en düşük ücret oranı gıda, içki, tütün sanayilerindeyken artan bir eğilimle ücret payı yüzde 9.56'dan 1981 yılında yüzde 13.21 olmuştur.

Kimya ve petrol ürünleri sanayiilerindeki ücret payı 1973 yılında yüzde 11.37'den azalan bir eğilimle 1981 yılında diğer sektörlere göre en düşük oran yüzde 5.82'ye inmiştir.

Dokuma sanayiinde 1973 yılından sonra ücret payı 1976 yılına kadar azalmış, buyıldan sonra yüzde 20 dolayılarına çıkmış, 1981 yılında ise yüzde 18.06 olmuştur.

Orman ürünleri, tahta ve mobilya sanayilerinde ücret payı 1973 yılından sonra giderek artan bir eğilimle yüzde 15.56'dan 1981 yılında yüzde 20.65'e çıkmıştır.

Kağıt, basım yayım sanayiinde maliyetler içindeki ücret payı 1973 1977 yılları arasında yüzde 20 dolaylarında kalmış, 1977 yılında yüzde 25.61'e yükseldikten sonra azalarak 1981 yılında yüzde 15.96'ya kadar inmiştir.

Ana metal sanayii ile madeni eşya, otomotif, elektrik makinaları sanayilerinde maliyetler içinde ücret payı 1973 - 1981 döneminde benzer bir gelişimle 1973 yılında birincisinde yüzde 15.88, ikincisinde yüzde 17.42 olan ücret payları 1978 yılına dek azalıp artarak gitmiş, 1978 yılında en yüksek değerlere ulaştıktan sonra 1981 yılında ana metal sanayiinde yüzde 19.51, genellikle yatırım malları sanayilerinde yüzde 19.92 olmuştur.

1973 yılında cam, cam eşya, çimento ürünlerinde en yüksek ücret payı görülmüştür. 1980 yılına kadar artan bir eğilim izlenen ücret payı 1980 yılında yüzde 21.09'a, 1981 yılında yüzde 18.93'e gerilemiştir. (Tablo I)

a. Kamu Sektöründe Ücret ve Maliyetler

Kamu sektörü toplamı olarak maliyetler içinde ücretin payı genelde özel sektörden daha yüksektir. 1973, 1974, 1975 yıllarında ücret oranı kamu sektöründe daha fazla dalgalanma göstermiştir özel sektöre oranla. 1973 yılında yüzde 17.74 olan ücret payı 1974 yılında yüzde 15.69'a inmiş 1975 yılında yeniden artarak yüzde 18.19 olmuştur. 1976 yılında bir puan

dolayında azalarak yüzde 17.24'e inmiştir. 1977 ve 1978 yıllarında özel sektörde olduğu gibi artmış dönem sonunda azalmıştır. Ücret oranı 1977 yılında yüzde 19.78, 1978 yılında en fazla ulaştığı değer olarak yüzde 24.41'dir. Maliyetler içindeki ücret oranı 1979, 1980, 1981 yıllarında sırasıyla azalarak yüzde 22.44; 18.09; 15.76'dır.

Kamu ücret oranının en düşük olduğu alan petrol ve petrol ürünleri sanayiidir. 1973 yılında yüzde 6.62 olan ücret payı 1981 yılında yüzde 3.49'a kadar inmiştir.

En yüksek ücret oranı metal ürünleri, madeni eşya gibi yatırım malları sanayiilerindedir. 1973 yılında yüzde 30.09 olan oran giderek artarak 1979 yılında yüzde 53'e dek yükselmiştir. 1981 yılında yüzde 39.36'ya inmiştir.

Gıda, içki, tütün, dokuma gibi genellikle tüketim malı üreten sanayilerde maliyetler içindeki ücret payı artan bir seyir izleyerek 1973 yılına göre yükselmiştir. 1973 yılında gıda, içki, tütünde yüzde 15.11; dokumada yüzde 25.20 olan ücret oranı 1981 yılında ilkinde yüzde 20.57'ye, ikincisinde yüzde 32.45'e çıkmıştır.

Kağıt, ürünleri, basım yayımda 1973 yılında yüzde 24.10 olan ücret oranı 1977 yılına dek azalmış bu yıldan sonra artarak 1978 yılında yüzde 33.30'a ulaşmıştır. 1979 ve 1980 yıllarında yüzde 29 ve 27 olan ücret payı 1981 yılında çok hızlı bir düşüşle yüzde 19.95'e inmiştir.

Cam, cam eşya ve çimento sanayiilerinde maliyetler içindeki ücret payı kağıt, kağıt ürünleri, basım, yayımda izlenene benzer bir gelişme göstermiştir. 1973 yılında yüzde 25.96 olan ücret payı, 1978'lerde yüzde 33'e yükselmiş, 1981 yılında hızlı bir düşüşle yüzde 17.59 olmuştur.

Demir çelik, bakır, alümünyüm gibi ara mallar üreten ana metal sanayilerinde maliyetler içindeki ücret payı diğer alanlara göre oldukça yüksektir. 1973 yılında yüzde 22.91 olan oran giderek artarak 1978 yılında yüzde 39.39'a çıkmıştır. 1981 yılında azalmasına rağmen oldukça yüksek bir değere sahiptir: yüzde 33.55. (Tablo II)

b. Özel Sektörde Ücret ve Maliyetler

Özel sektörde ücret payı sektör ortalaması olarak 1973, 1974, 1975 yıllarında aynı düzeyde kalmıştır: Ücret oranı sırasıyla, yüzde 12.99; 12.61 ve 12.70 olmuştur. 1976, 1977, 1978 yıllarında ücret payı artış eğilimi göstermiştir. 1976 yılında yüzde 14.48 olan pay 1977 yılında yüzde 15.76 ya 1978 yılında dönemin en yüksek değeri olan yüzde 17.05'e çıkmıştır. 1979, 1980, 1981 yıllarında ücret oranı yeniden azalarak 1981 yılında dönemin başlarındaki değere inmiştir. Bu oranlar 1979 yılında yüzde 15.89, 1980 yılında yüzde 14.07 ve 1981 yılında yüzde 12.69'dur.

Maliyetler içinde ücret payının en düşük olduğu alt sektörler gıda, içki, tütün ve ana metal sanayileridir. Kimya, petrol ve petrol ürünleri sanayilerinde 1973 yılında yüzde 15 olan ücret payı 1981 yılında yüzde 9.96 ya inerek önemli ölçüde azalmıştır.

Ücret payının en yüksek olduğu alan taş, toprak işleri ile cam, cam eşya, çimento gibi sanayiilerin bulunduğu üretim alanlarıdır. 1973 - 1981 dönemi başlarında yüzde 24 olan ücret payı dönemin ortalarında yüzde 29'a ulaşmış giderek azalarak 1981 yılında yüzde 19'a inmiştir. Buna rağmen 1981 yılında en yüksek ücret oranının olduğu alandır.

Kağıt ve basım, yayım faaliyetlerinde 1973 yılında ikinci en yüksek ücret oranı görülürken dönemin sonunda azalarak yüzde 12.58'e inmiştir.

Orman ürünleri, tahta ve mobilya alanlarında 1973 yılında yüzde 13.16 olan ücret oranı dönem içinde dalgalanmalar göstermiştir. Dönem başına göre daha yükselerek maliyet içindeki ücret payı 1981 yılında yüzde 17.50'-ye çıkmıştır.

Elektrik makineleri, madeni eşya, otomatif sanayiinde ücret payı 1976 yılından sonra artış göstererek 1978 yılında yüzde 20 dolayına çıkmıştır. Bunu izleyen yıllarda yüzde 17 düzeyinde kalmıştır. Bu oran dönem başına göre daha yüksektir.

Dokumacılık alanında maliyetler içinde ücret oranı 1974, 1975 yıllarında 1973 yılı düzeyinin altında kalmıştır. 1976 yılından sonra giderek yükselerek 1980 yılında yüzde 19.19 değerine ulaşmıştır. 1981 yılında azalarak yüzde 15.6 olan 1973 yılı oranına inmiştir. (Tablo. III)

II — Özel Sektör İmalat Sanayiinde Faiz Yükü ve Maliyetler daha önce belirtildiği gibi DİE'nin bilgilerinden faiz yükü konusunda veri sağlanamamaktadır. Faizler gelir kalemi olarak katma değer içinde yer almaktadır. Ancak bunun sektörlere ve kamu, özel sektöre göre dağılımını gösteren bilgi bulunmamaktadır. Son yıllarda finansman yükünün önemli boyutlara ulaştığı özel sektör temsilcileri tarafındanda ifade edilmektedir. Madencilik ve enerji dışında kalan özel sektör imalat sanayiinde faiz yükünü ve bunun maliyetler içindeki payını tahmin edebilmek için özel imalat sanayiinde kullanılan krediler ve bunların kredi kullananlara ortalama maliyetleri Merkez Bankasının yayınlarından faydalanılarak bulunmuştur.

Son yıllarda önemli hacıma ulaşan ihracat kredileri dışarda tutulmuştur. Çünkü bu kredilerin ne bölümünün imalatçılarca kullanıdığı belirlenememektedir.

İmalat sanayiindeki kredi stokunun vadelerine, türlerine, kullanıldığı mekana göre dağılımını gösteren herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca kredilerin hangi büyüklükteki işletmelere ne oranda dağıldığı konusundada bilgi yoktur.

Bilgi eksiklikleri bazı bulgulara ulaşabilmek için çeşitli varsayımları gerekli kılmaktadır.

Mevduat bankalarınca kullandırılan kredilerin tümünün kısa vadeli normal kredi olduğu, on ve daha çok işçi çalıştıran işletmelerde kullanıldığı düşünülmüştür. Halk Bankası, Ziraat Bankası gibi küçük esnaf ve tarıma kredi açan Bankaların kredileri dışarda tutulmuştur.

Mevduat Bankalarının imalat sanayiine özel sektöre tahsis ettiği krediler Merkez Bankasının Üç Aylık Bülten - 1984 yayınının Tablo 9ke, Yıllık Rapor 1981 in Tablo 35'den yararlanılarak ayrılmıştır. Özel girişimler ve hanehalkına ayrılan krediler özel sektör, kamu girişimlerine ayrılan krediler kamu sektörü olarak bulunan oranlar mevduat bankalarının imalat sanayiine verdiği kredilerde kullanılarak özel ve kamu sektörü ayırımı yapılmıştır. Diğer Mali Kuruluşların (DESİYAB, DYB, TSKB, SYKB, TB) verdiği kredilerin kamu, özel sektör dağılımı Yıllık Rapor 1981 yayınının 33 no'lu tablosundan elde edilmiştir.

Kredilerde uygulanan faiz oranları için kısa vadeli kredilere ödünç para verme işlerinde uygulanan faiz oranı genel ortalama kabul edilmiştir. Bunun için Türkiye İş Bankasının 'Türkiye'nin Ekonomik Göstergeleri' yayınlarından faydalanılmıştır.

Son yıllarda özel imalat sanayiinin karşılaştığı en önemli sorun kredi kullanım maliyetlerindeki artıştır. Bir yandan talep yetersizliği nedeniyle satışların yeterli düzeyde olmaması diğer yandan öz kaynaklardan çok yabancı kaynaklara bağımlı bir işletme yapısının varlığı işletmeler üzerinde biriken borç yükünün ağırlığını daha arttırmaktadır. Birçok işletme üretimlerini durdurmak zorunda kalmaktadır. Kredi maliyetlerindeki yükseklik ayrıca özellikle sanayi alanında yeni yatırımların yapılmasını gücendiren etken olmaktadır. Bu ise sanayileşme hedefine ulaşmayı aksatırken istihdam sorununu olumsuz etkileyerek işsizler çoğalmaktadır.

Faiz hadlerinin yüksekliği kredi maliyetlerini arttıran önemli bir ağırlık taşımasına karşın tek etken değildir. Bunun yanında bankaların aldığı komisyon (yüzde 2), banka ve sigorta muamele vergisi (1.5.1981 tarihine kadar yüzde 25, bu tarihten sonra yüzde 15), faiz üzerinden alınan fon payı (1.2.1981 tarihine kadar yüzde 25 daha sonra yüzde 15), kullandırılacak kredinin birbölümünün bankalarda bloke edilmesi gibi etkenler kredi kullanıcısının üzerinde maliyetleri arttıran etkiler yaratmaktadır. Faiz farkı iadesi ise kredi maliyetlerini ucuzlatmak amacı gütmektedir. Kredilerin vade, türlerine göre uygulanan faiz farkı iadeleri değişik oranlarda olmaktadır. 1.7.1980 tarihinde yüzde 30 - 40, 1.2.1981 tarihinden sonra yüzde 25 - 30 olan faiz farkı iadeleri gerice yörelerde yüzde 60'a kadar çıkmaktadır.

Toplam kredi stoku 1978 yılında yüzde 27.00, 1979 yılında yüzde 51.33,1980 yılında yüzde 66.61 ve 1981 yılında yüzde 60.04 artmıştır.

Kredi stoku içinde yer alan diğer tipteki kredilerin özel sektör imalat sanayii kredilerine göre daha hızlı artması toplam kredi stoku içinde imalat sanayiindeki özel sektörün payı 1977 - 1981 döneminde azalmıştır. 1977 yılında yüzde 19.57 olan pay 1981 yılında yüzde 17.71'e inmiştir. 1978 yılında yüzde 19.42 den 1979 yılından sonra yüzde 17 dolayına azalmıştır. Mutlak olarak bakıldığında mevduat bankalarıyla, kalkınma ve yatırım bankalarının özel sektördeki imalat sanayii kredileri toplam olarak 1977 yılında 81 milyar TL'dan 1978 yılında 102 milyara, 1979 yılında 138 milyara, 1980 yılında 231 ve 1981 yılında 376 milyar TL'na yükselmiştir. Özel

sektör imalat sanayiinde 1977 yılındaki faiz yükü 9 - 10 milyar TL. dolayındadır. Bu yük ödenen toplam ücret fonunun yüzde 30'nu oluşturmaktadır. Ücretlerin içerilmediği maliyetler içindeki faiz yükünün payı yüzde 5.31'dir.

1978 yılında özel imalat sanayiindeki toplam faiz borç yükü yüzde 63 artışla 15 milyar TL'nin üzerine çıkmıştır. Bu yıl kredi kullanım yükü toplam ücret fonunun yüzde 30'dur. Maliyetler içindeki payı yüzde 5.73'tür.

1979 yılında kredi kullanım yükü yüzde 63 çoğalma göstererek 25 milyar TL'na ulaşmıştır. Bu yük toplam ücret fonunun yüzde 31.69'nu meydana getirerek diğer yıllara göre bir miktar artmıştır. Ücret ödemelerinin bulunmadığı maliyetler içindeki payı yüzde 5.65 olmuştur.

1980 yılında faizlerin serbest bırakılmasıyla kredi kullanım yükü önemli ölçüde artmıştır. Bu yıl kredi kullanım maliyetinin ortalama yüzde 30 - 35 olduğu düşünüldüğünde özel imalat sanayii üzerindeki yük 65 - 75 milyar düzeyine yükselmiştir. Ücret ödemeleri dışında maliyetler içindeki kredi kullanım yükünün payı yüzde 13 - 15 dolaylarına çıkmıştır. Bu yük toplam ücret ödemelerinin yüzde 48 - 55'ni meydana getirmektedir.

1981 yılında kredi kullanım maiyetinin en az yüzde 40 - 45 dolayında olduğu varsayıldığında özel imalat sanayiindeki toplam yük 150 - 169 milyar TL'na çıkmıştır. Maliyetler içindeki mali yükün payı yüzde 15 - 16 olmuştur. Kredi kullanım yükü toplam ücret ödemelerinin yüzde 71 - 81'ne ulaşmıştır.

Kredi kullanım yükü 1977, 1978, 1979 yıllarında toplam ücret ödemelerinin yüzde 30'nu meydana getirirken, bu oran 1980 yılında toplam ücret ödemelerinin yarısına, 1981 yılında ise beşte dördüne ulaşmıştır. 1982 yılı için gereken verileri bulunamadığından kesin birşey belirtmek güç olmakla birlikte en iyimser tahminle kredi kullanım yükünün toplam ücret ödemelerinden daha yüksek bir düzeye çıktığı en azından toplam ücret ödemeleri kadar bir yükün özel imalat sanayiinde bulunduğu söylenebilir.

Özel imalat sanayii için kredi kullanımından doğan yükü maliyetlere eklendiğinde işgücü ödemelerinin maliyetler içindeki payı 1977 - 1981 döneminde şu seyri izlemiştir : (Tablo IV)

1977 yılında yüzde 15.05 olan ücret payı 1978 yılında yüzde 16.24'e yükselmiştir. 1979 yılında azalarak yüzde 15.13 olmuştur. 1979 yılından sonra daha hızlı bir düşüşle 1980 yılında yüzde 13'e, 1981 yılında yüzde 11.5 dolayında inmiştir.

İmalat Sanayii Alt - Sektörlerinin Sınıflaması

3 : Toplam

31 : Gıda, İçki, Tütün

32 : Dokuma

33 : Orman Ürünleri, Tahta, Mobilya

34 : Kağıt ve Kağıt Ürünleri, Basım Yayım

35 : Kimya, Petrol ve Petrol Ürünleri

36 : Metal Dışı Ürünler (Cam, Çimento)

37 : Ana Metal Sanayileri (Demir - Çelik, Bakır, Alümünyum)

38 : Madeni Eşya, Elektrik Makinaları İmalatı

TABLO 1 : İmalat Sanayiinde Maliyetler İçinde Ücretin Payı (Yüzde)

	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
31	9.56	10.39	10.02	11.32	12.23	16.89	16.24	15.62	13.21
32	17.25	15.70	16.52	18.07	20.50	21.06	20.25	21.72	18.06
33	15.56	17.56	26.44	21.98	20.92	18.88	19.25	19.24	20.65
34	21.56	19.82	21.96	22.06	25.61	24.82	23.70	21.95	15.96
35	11.37	8.44	8.52	9.99	11.21	12.64	12.25	6.77	5.82
36	24.79	23.98	25.58	28.83	29.82	29.84	29.90	21.09	18.93
37	15.88	15.47	21.42	18.70	22.80	24.82	22.17	19.49	19.51
38	17.42	17.44	21.17	19.24	21.59	23.06	21.83	21.21	19.92
3	14.47	13.70	14.53	15.72	17.29	19.58	18.62	15.64	13.88

TABLO : 2 İmalat Sanayinde Ücretin Payı (Kamu Kesimi), Yüzde

	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
31	15.11	15.31	15.28	16.34	15.31	23.04	22.61	24.29	20.57
32	25.20	25.04	28.60	29.04	34.03	35.22	33.04	39.48	32.45
33	21.36	22.79	31.74	30.09	28.12	21.61	27.04	24.71	26.43
34	24.10	21.26	23.80	23.10	29.56	33.30	29.43	27.09	19.95
35	6.62	4.22	4.59	4.84	7.27	9.99	9.42	4.24	3.49
36	25.96	22.55	28.23	29.54	33.52	33.31	33.27	24.25	17.59
37	22.91	22.71	34.59	33.81	38.94	43.02	39.39	30.31	33.55
38	30.09	33.49	37.27	34.79	37.53	40.06	53.05	46.00	39.36
3	17.74	15.69	18.19	17.24	19.78	24.41	22.44	18.09	15.76

TABLO : 3 İmalat Sanayiinde Maliyetler İçinde Ücretin Payı (Özel Kesim)

Yüzde

	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981
31	6.17	6.77	6.30	7.62	8.79	11.11	10.25	9.13	7.62
32	15.65	13.82	14.43	16.31	18.05	18.96	19.24	19.19	15.82
33	13.16	15.57	23.26	18.02	17.03	17.47	15.90	16.97	17.50
34	19.23	18.21	19.76	20.96	20.89	18.93	17.15	16.79	12.58
35	14.93	13.49	12.48	14.68	15.45	15.28	14.88	10.57	9.56
36	24.41	24.47	24.75	28.64	28.78	28.99	28.92	20.09	19.31
37	9.57	8.89	10.07	9.41	10.60	12.54	11.20	9.42	8.45
38	14.89	14.61	14.63	16.88	18.03	19.51	16.99	16.86	16.62
3	12.99	12.61	12.70	14.48	15.76	17.05	15.89	14.07	12.69

TABLO : 4 Özel İmalat Sanayiinde Kredi Kullanım Yükü

Yıllar	Faiz Oranı (Yüzde)	Faiz Yükü (Milyar TL.)	Toplam Ücret Fonu İçinde Faiz Yükü Oranı (Yüzde)	Maliyet İçinde Faiz Yükü Oranı (Ücret Dahil Değil) (Yüzde)	Toplam Maliyet İçinde Ücretin Oranı (Yüzde)
1977	11.5	9.3	30.0	5.3	15.1
1978 (1)	11.5 - 16.0	15.2	29.6	5.7	16.2
1979 (2)	16.0 - 19.0	24.6	31.7	5.7	15.1
1980 (3)	21.0 - 30.0	65.7	48.0	13.7	13.2
	35.0	75.3	55.1	15.4	13.1
1981	40.0	112.8	71.5	15.3	11.6
	45.0	131.5	80.5	16.8	11.5

(1) 1978 Yılı Nisan ayına kadar yüzde 11,5; sonra yüzde 16.0
(2) 1979 Yılı Mayıs ayına kadar yüzde 16.0; sonra yüzde 19.0.
(3) 1980 Yılı Mart ayına kadar yüzde 21.0; sonra yüzde 30 - 35.
(4) Toplam maliyet; ücret ödemeleri, ara mallara ve hizmetlere yapılan harcamalar ve Faiz Yükünden meydana gelmiştir.